økonomiske Omraade bliver Kvindens Ligestilling og Uddannelse et Livsspørgsmaal for Manden — særlig i de arbejdende Klasser. Thi holder han hende borte fra Fagdannelse, Aandsudvikling og lige Menneskeret, vil hun, efterhaanden som den moderne Storindustri skrider fremad, komme til at gøre samme Virkning paa Arbejdsmarkedet som Kinesere og Polakker". „Den Tid kunde maaske komme, da Kvindernes Tilgang vilde blive saa stor, at Manden maatte finde sig i at gaa ned til Kvindens lavere Fordringer eller at blive udelukket fra Arbejdsmarkedet".

Saa vidt Hr. Jensen. Det er imidlertid næppe rigtigt, at „Kvindesagen" kan afværge Faren ved Kvindens Fremtrængen paa Arbejdsmarkedet.

Efter min Mening kan den økonomiske Del af Kvindesagen kun løses sammen med det store Arbejderspørgsmaal. Dette ensidige Syn paa Kvindesagen hører dog til Bogens mindste Fejl; værre er det, at Hr. J. bruger alle de gamle Talemaader om Mandens Tyranni over for Kvinderne. Han skriver saaledes, at den Kvinde, „der slipper ind i Ægteskabet, har det som Blommen i et Æg. Hun skal blot føde Mandens Børn og stelle lidt med de Sager, han betror hende. Hun er fritaget for alle bestemmende Omsorger baade for den Formue, hun muligvis fører med sig ind i Ægteskabet, de Børn, hun føder der, og sin egen og Familiens Levemaade. Manden skal sørge for det hele og raade for det hele, hvis der da ikke er oprettet Ægtepagt, og selv i dette Tilfælde for Børnene"! — Dette skal være Ironi.

Men tænker vi os nu, at der er oprettet Ægtepagt, hvad enhver Kvinde har Lov til at fordre ved Ægteskabets Indgaaelse, saa raader hun selv over den Formue, som hun bringer med sig, og over Halvdelen eller i hvert Fald en bestemt Del af Familiens Indtægter. Og selv uden Ægtepagt kan hun raade over „Selverhverv". Manden skal føde hende, klæde hende og forsørge Børnene, men hun raader for, hvad hun selv fortjener. Er hun Lærerinde i København, kan det være indtil 1600 Kr. om Aaret, og om hun saa føder nok saa mange Børn, skal Manden dog forsørge dem alle, medens hun kan more sig for de 1600 Kr.

Forfatteren skriver siden: „Frihedsfølelsen og Selvstændighedstrangen gaar under disse Livsvilkaar delvis til Grunde. Blot Manden er en god og naadig Herre, der tillader den „Underdanige" store Friheder, føler hun sig tilfredsstillet ved at blive dem tildelt af ham". „Umyndighedskaarene i Ægteskabet — der, om end sjelden konsekvent gennemførte fra Mandens Side, dog altid gør hende utryg i Selvhævdelsen — tvinger hende til Øjentjeneri og List". Hr. Jensen anfører videre noget af Matilde Fibiger, hvorom han siger: „hun er skaansom nok til at sige det er „Fordomme", ikke Manden, der staar paa Vagt ved hendes Fængsel. Men her er det netop M. Fibiger, der har Ret, medens Hr. Jensen overdriver, naar han stadig angriber Manden.

Det turde endogsaa hænde, at Hr. J. gør Kvindesagen en Bjørnetjeneste med at fortsætte denne evige Skænden over de slemme Mænd. Det er just det samme, som saa mange har gjort lige siden Kvindesagens spædeste Barndom. Men „man kan ogsaa blive ked af Honningkage".

Dersom det virkelig er Mændene, der staar i Vejen for Kvindernes Udvikling, tror jeg snarere, det sker af Uvidenhed end af ond Vilje, og da vil jævn, sund Oplysning i Stedet for den Skrigen op om Mændenes Barbarisme være den sikreste og hurtigste Vej til Maalet.

Forfatteren taler om den store Forskel i Opdragelse; der har atter de slemme Mænd været partiske til Fordel for sig selv. Men for Børnene paa Landet er der i hvert Fald ingen saadan Forskel. Thi der gaar Piger og Drenge i samme Skole; senere kan der maaske være lidt Forskel, det vil sige for Tjenestefolks Vedkommende. En Tjenestepiges Tid er mere optaget end Karlens, og hun er *saa* optaget, at det er umuligt for hende at udvikle sin Aand, men om det ogsaa er Mandens Skyld, véd jeg ikke. „Man kan jo ogsaa skylde et Skarn for Uret"; jeg tror i det mindste, at det lige saa tidt er Konens Skyld.

Naar Hr. Jensen taler om Kvindernes Udelukkelse fra Fagdannelse, maa jeg blot bemærke, at det staar enhver Kvinde frit for at lære Smedehaandværket, Snedkeriet eller et hvilket som helst andet Haandværk, hun vil, og taler hun rigtig godt med Fa'r, saa plejer hun jo lige saa tidt som Broder Hans at kunne sætte sin Vilje igennem, men mon hun vil?

Hun kan jo ogsaa blive Læge og Kunstmalerske. Der er en Kunstskole for Kvinder, og til den kan der faas Understøttelse. Der er ogsaa en Masse Kvinder, der hvert Aar udstiller deres egne Malerier. Og kommer vi endelig til de Damer, Hr. J. skriver om, der er henvist til at „kvidre yndigt ved Klaveret i deres Bur for Manden og Smaa-Glutterne, og hvis Stilling Forfatteren mener kan lignes ved en Slavindes, saa er jeg ogsaa her uenig med ham. „Damen" er næppe saa meget at beklage. Og hvordan Hr. Jensen her faar Manden til at stænge hende ude fra „Selvfølelse, Samfundsinteresse, Kunstsans, eller nogen af de højere og ædlere Sjælsevner", forstaar jeg ikke. Thi man ser hende Arm i Arm med Manden, naar hun gaar paa Theater, Koncert, Musæum, Forelæsning og Malerisamling. Saa kan jo det „lille Nor" tage for sig af Retterne.

Men alt i alt, læst med nogen Kritik, er Hr. K. F. Jensens lille Bog nok til at faa noget ud af, og den kan læses med Interesse baade af Mænd og Kvinder. Det er jo i det hele godt, at Mændene vil tale vor Sag, men enhver Overdrivelse sætter Kvindesagen tilbage i Stedet for at hjælpe den frem. Som Mennesker bør Kvinderne have deres politiske Rettigheder og Pligter saa vel som Mændene. En bedre Opdragelse bør selvfølgelig ogsaa tilstræbes baade for Kvinder og for Mænd. Men vi skal under det Arbejde, som Mathilde Fibiger saa træffende siger, kæmpe mod „Fordomme" — blot „Fordomme" — og ikke mod Mændene, med hvem vi har fælles Interesser.

Karen Sundbo.

Vi vil i næste Numer besvare Fru Karen Sundbo's Artikel.

Kvindens Samfundsstilling i Nutiden.

II.

I England, siger Leon Giraud, var det Stuart Mill, der først ved sin Bog „Subjection of Women" og senere ved den store Valgreform 1867 satte et Ændringsforslag frem om Kvindens Valgret. I sin Tale derfor i Parlamentet angreb han særligt den Paastand, at Kvinderne mangler Dygtighed til at sætte sig ind i offenlige Sager, og viste, at Historien havde mange Eksempler at opvise paa det modsatte: Dronning Elisabeth, Debora, Jeanne d'Arc, Dronning Margrethe o. fl., men saa længe Kvinden var kuet og holdt borte fra Deltagelse i det offenlige Liv, kunde man selvfølgelig ikke bedømme hendes Evner rigtigt. Det Stuart-Millske Forslag faldt med 81 Stemmer mod 194 i 1867, men Forslaget om Kvindens Stemmeret har senere været fremme hvert Aar i Parlamentet, og Forholdet i Stemmeantal var omtrent som den Gang, i 1884 135 Stemmer for, 171 imod.

Skønt Kvinderne altsaa med Hensyn til Stemmeret ikke er kommet videre, saa er der i andre Henseender sket store Fremskridt i England for Kvindernes Vedkommende. Der er Loven 1882 om de gifte Kvinders Ejendomsret, hendes Indtrædelse i By- og Sogneraad, i Skole- og i Fattigvæsenet.

I 1871, da Jakob Brigth indbragte en Adresse med 130,000 Underskrifter for Kvindens Valgret, holdt M Gladstone en Tale om det skadelige for Samfundet i, at Lovene ikke viste Kvinderne Retfærdighed, Parlamentets Formand, M. Kenley, erklærede, at han var bleven omvendt, da han paa et Møde saa Kvinderne votere i de lokale Spørgsmaal.

Denne Mistillid, der vises Kvinden i det politiske Liv, har selvfølgelig ogsaa Indflydelse paa hendes Adgang til Stillinger og Embeder, og dette har igen til Følge, at Kvinden ikke faar en passende Opdragelse og Fagdannelse i sin Ungdom.

Loven af 1882 om den gifte Kvinde, der efter sit Ægteskab har lige saa fuld Ret til sin Ejendom som før Ægteskabet, har virket meget til Kvindens personlige Myndiggørelse; desuden blev Skilsmisse gjort hende lettere. Der er faa Steder i Verden, hvor der holdes saa mange offenlige Kvindemøder som i England, og det er meget ofte, at den højeste Adels Damer præsiderer ved saadanne Møder. I 1881 holdt Kvinderne et stort Protest-Folketog, væsenlig sammensat af Arbejderkvinder, som drog igennem Gaderne med Faner, hvorpaa der stod „Gode nok til at betale, men ikke til at stemme".

Prostitutionsloven, der i 1866 blev indført i en Snes Garnisonsbyer, lignede ganske vor Lov af 1874, men den oprørte dog det engelske Folks Samvittighed, da de saa, hvorledes den gik ud over den fattige unge Pige, og ophævedes igen i 1886. Tillige skete det Fremskridt, at Lovens Beskyttelse over for unge Piger blev sat op fra 13 Aar til 16-Aarsalderen. Dette skyldes væsenlig Kvindens ihærdige Kamp herfor med den berømte Miss Josephine Butler i Spidsen.

Forfatteren meddeler, at der blandt Kvindesagsvennerne er en Spaltning, da mange mener, at Stuart Mill dog var gaaet for vidt, idet han forlangte fuld og hel Lige-